

Thomæ Gatakeri

LONDINATIS,

DE

DIPHTHONGIS,

SIVE

BIVOCALIBUS;

Deque Literarum quarundam
sono germano, naturâ genuinâ,
figurâ novâ, idoneâ, scriptura
veteri, veraque;

Dissertatio Philologica.

LONDINI,

Typis E. G. sumptibus F. Clifton,

1646.

Henr. Stephanus in Epistola ad
JACOBUM GILLOTUM,
Apologia pro A. Gellio
præfixa.

*Tyrannus potentissimus est Error com-
munis ille qui jus facere dici solet.
Hinc fit, ut eorum quæ ab illo rece-
pta sunt, intacta manere plurima
videamus. cum enim a Gauris ea
receperit, postea Basilæus non per-
mittit.*

Lectori Candido.

Abes hic alterum
otii, per morbum
nuper non indul-
ti, sed indicti, fœ-
tum. *Tricas api-*
nasque semper ? forsan dixeris.
Ignoscas, qæso. Inter medico-
rum *ἐπιτάγματα ὑγιαίνοντα* habetur,
Infirmis, qæ animum remittant,
leviora condonanda; qæ intendant,
gravioribus abstinendos. Qod av-
tem de suis olim ille,

* *Hæc mihi charta nuces, hæc* * *Martial.*
est mihi chara fritillus, l. 13. ep. 19.

& in morbo, & extra morbum,
sola ferè. Sed nec usui nulli
apinæ istæ. neque enim inutile
proi sus quicquam, qod veritati

eruentæ, reive literariæ prom-
vendæ qoqo modo conducant.
Et gravioribus ſubſeciva dun-
taxat fuiſſe, fieri poteſt, ut de-
inceps ratione aliqâ pateſcat.
Illud unum à te avferre ambio,
(nec iniquum avtumo petere)

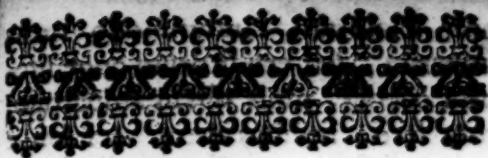
"Παρά-
δοξα μὲν
ἴσα, ἢ μὴ
παράλογα.
Cleontheſ
apud Arri-
an. l. i. c. i.
Πολλὰ καὶ
τῶ ἀληθῶν
παράδοξα
φαίνετο.
Ibid. l. i.
c. 27. Pa-
radoxa qæ
appellantur
iſta, mihi
videntur eſſe
veriffima.
Cic. parad.
" Sueton.
l. 2. c. 85.
* Multa
litura E-

ne qæ hîc dantur, qia "παράδοξα
videbuntur, idcirco παράλογα etiam
habeantur. Ad rationis verò
rectæ amuſſum obruſſamqæ ubi
exiguntur, nî probare ſe potue-
rint; non reuſo, qo minùs, cum
Avguſti Ajace, "in ſpongiam in-
cumbant; & ſi * litura multa e-
mendare neqiverit, una expun-
gat. Me certè mea etiam ipſius,
lingvâ qoqæ manuve propria,
velut "Lugdunenſem rhetor ad
aram, delere, nemo quiſqam pro-
clivior promptiorqæ fuerit;
ſicubi à veritate (qæ mihi,
nuſqam non, nunqam non,

me dare nequit; una litura poteſt. Mart. l. i. 4. ep. 10. " Juvenal.
lat. i. v. 44. de qo loco et. en lus J. ſ. Scalig. emend. temp l. 5.

"auri-

"aurichalco dicam? imò * auro ^{Plaut.}
 Uphaz contra, non cara) descendi ^{Curcul. 3. 1.}
 visse fuerint deprehensa. Ista ^{* Dan. 10. 5}
 interim si faventer habuisse te
 intellexero, otii hujusce fructus
 (modò ne per preli magistros,
 quos penes est, vel imprimendi,
 vel supprimendi, arbitrium, ob-
 stiterit) uberiores, utiliores
 quoque (utpote quæ sacræ paginæ
 illustrandæ usui esse possint)
 posthac aliquando (in me certe
 nihil est futurum, quo minus
 etiam propediem) cum Deo
 bono, expectaveris. Vale.

DE
DIPHTHONGIS,
SIVE
BIVOCALIBUS
DISSERTATIO.

*D*iphthongas nescio quas,
sive (uti appellant, qui
accuratius loqui a-
mant) *Bivocales*, jam
olim nobis procude-
runt, suisque obtruse-
runt, rei Grammaticæ Magistri. Mitto,
qui *triphthongorum*, sive *trivocalium*
quoque portenta confinxerunt, quia rari
sunt admodum reperti, quibus com-
mentum hoc suum isti, aut probare,
aut persuadere etiam, potuerunt. Cæ-
terum illorum dictata, tanquam dicta
quidam Pythagorea, citra disquisitio-
nem (uti videtur) exquisitiorem nullam,

non sciorum tantummodo turba
imperita, sed eruditorum quoque lite-
rata cohors, ulnis obviis amplexum,
rota ferè, pedibus ivere. Ita longè
lateque diffusa & grassata traditio ista,
cum neminem offenderet, qui vel im-
petere, vel obfistere, vel ad examen
etiam evocare sustineret, in *scholas* pas-
sim omnes penetravit, & in lingua
cujusque *Institutionibus Grammaticis*,
locum, haud ultimum eam, aut igno-
bilem, occupavit: nec *epidemiis*, sed
æcumenicis, jam error evasit.

Adversus dogma minus solidum
istud, usu tam longo lateque patenti
propalarum, probatum, propagatum-
que, primus, (quod norim) solus etiam,
(quem viderim) seculo tandem hoc
nostro (quo in priorum scita ceptum
est acrius altiusque inquiri) opponere se
ausus est, Danus quidam eruditus, Ja-
cobus Matthia. Is in *Tractatus*, quem
de Literarum Doctrina edidit, libro se-
cundo, in quo de *diverse incommodis* dis-
serit, inter alios, quos redarguit, hunc
de Diphthongis errorem detexit, brevi-
terque pro instituti operis ratione per-
strinxit. Hæc ego *ὁμῶς* & *ὁμολογῶ*
cum me profitear, quod ille strictim
pauca

pave's est executus, fusius paulò prosequi, *Dissertatione* ista institui.

Hoc est igitur, quod contendimus uterque, *Diphthongos* istiusmodi, sive *Bivocales*, nullas dari: nec posse plures in eandem syllabam convenire ac coalescere vocales. Hoc utique præ consonis habent vocales, quod sonum integrum, sive vocem integram, (syllabam* cum non nullis nullus dixerim. qñ enim syllaba, ubi nulla *οὐκ ἔστι*) possit vocalis sola conficere; quod consona nec una, nec plures valent. at præ vocalibus istud consonæ, quod possunt hæ plures in syllabam unam compingi, quoniam illæ plures ad unam eandemque constituendam nequeant concurrere.

Istud, quo clarius elucescat, duo cum primis præstandi videtur incumbere necessitas. alterum, ut opinionis diversæ ortus sive occasio apeririatur; alterum, ut literarum quarundam, ex quibus bivocales suas illi conficiunt, vis atque potestas vera ac genuina eruatur.

Prius illud quod attinet, *Erroris origo*, occasio saltem, ab Hebræorum usu emanasse videtur: apud quos literæ 'iod' & 'vav', prout figuræ non multum absumiles; altera enim productior

paulò facta alteram producit) & na-
 tura etiam affines sunt : unde natum,
 ut secum invicem crebrò permuten-
 tur : quod patet in הוה & הוה, esse
 הוה & הוה vivere, וו & וו puer,
 aliisque non paucis : ita in hoc quoque
 conveniunt, quod nunc *vocalis*, nunc
consona munus utraque sustineat. Hos
 autem cum Græci, qui ab illis literas
 suas (id quod elementorum nomina
 ipsa indicant) sunt mutuati, tum &
 Græcos, à quibus totam ferè linguam
 suam, (quod alibi ostendimus) Latini,
 imitati; utriusque, I suum & Y illi, I
 suum & U isti, cum characterum va-
 rietas nulla suppeteret, nunc pro *vo-*
calibus easdem, nunc pro *consonis* usur-
 parunt. Inde factum, ut I & Y Græ-
 corum, I & U Latinorum, in literarum
 combinationibus illis ai, ei, oi, Græcis,
 & quæ rariora tamen occurrunt, ai, ei,
 oi, Latinis ; & rursus in illorum
 au, eu, ou, illorum au, eu, ou, ui, pro
vocalibus, cum tamen reverà *consona*
 essent, à plerisque haberentur. Vidit
 hoc, nec advertit tamen satis, (quod in
 sequentibus indicabitur) vir C. Jo.
 Vossius cum artis Grammat. l. 1. c. 15.
 sic scripsit, *Omnis erroris fons caputque*

est, quod I & V vocalis & consonantis,
idem sit nomen, figuraque eadem: adeo
ut eodem modo scribi soleant, volui à
volo & volui à volvo. Cui adjici po-
test, quod iidem obijcio & subjicio,
(prout & * Gellio est observatum)
per duo ii scribunt; quasi eadem esset
litera, quia eadem figura, cum natura
sonusque diversus sit, prioremque con-
sonantem esse ex praeverbio producto
pateat, verum neutiquam, inquit ille, dis-
piciendum, quid factum sit, verum quid fieri
oportuerit.

* Not.

Artic. 4.

c. 17.

Atque hoc ad alterum illud, quasi
manu nos ducit, quod secundo loco
praestandum proposuimus. Consonas
itaque, non vocales in istis has esse, res
ipsa liquido demonstrabit, si sonum ea-
rundem, in eis vocibus, eisque locis, in
quibus consonae & sunt & esse constat,
non quidem vulgo usurpatum, sed ge-
nuinum & primigenium, perscruta-
tus adverterimus. Etenim si sonum
eundem vimque & potestatem eandem, in
istis exercere patebit, quam in illis obti-
nent, ecquid causae fuerit, cur non tam
consonae in istis quam in illis censeantur?
aut cur non tam in illis quam in istis
contra, non pro vocalibus reputentur,

si

si parilis planè utrobique sonus percipiatur ; par utrobique deprehendatur vis atque potestas ?

Ut à priore ordiamur. In linguis tribus illis, Hebraicâ, Græcâ, Latinâ, ubi ex communi literatorum consensu consonæ vim habere agnoscitur, eam ea sonum obtinet ? Eam planè, quam y sive *y* nostrum ; cuius quidem nomen germanum, non *phya*, aut *hya*, quod nonnullis visum refert Vossius art. gram. l. 1. c. 32. nec *wi*, sive *wei*, uti nostri ferè nuncupant, sed *ye*. Ita Hebræorum *jod* à peritioribus accuratioribusque (Judæis ipsis quoque astipulantibus) nunc dierum profertur. Nec secius Latinorum *I*, consonantis ubi induit naturam. de cuius tamen pronunciatione, mirum meritiò videatur, tam altum apud auctores illos, qui de istis tam accuratè egerint (inter quos Justus Lipsius & Joannes Vossius) deprehendi silentium. Verum eruditorum usus, exterorum præsertim, (nam apud nostros prolatio corruptior adhuc obtinet) id quod diximus comprobatur atque confirmat. Sic enim illi Hebraica יתם יתרו יוד enunciant, ac si nostris literis *yod*, *yah*, *yether*, *yotham* scriberen-

tur, et Latina pariter illa, *jacio, jeci, jocus, juro, &c.* acsi nostris characteribus *yacio, yeci, yocus, yuro, exararentur.* ita illis planè consona *J* in istis id sonat, quod *y* nostris, in *parotw millefolium pate janua, pe, vos, pes, imo, yello flavum, yore, olim.*

Idipsum verò nec aliud quicquam sonat cum *iota* Græcum in Græcis illis *ai, ei, oi,* tam et Latinorum *I* in Latinis illis, *ai, ei, oi,* quam *y* eadem nobis in *way via, hay fenum, pay solvere, pray, precari, prep, præda, boy, puer, joy, lætitia, & similibus.* In prioribus avrem, ubi syllabam inchoat *y,* quin sit consona, ambigi non potest. ecquæ ergò non & in istis quibus voculam claudit, tamque ubi vocalem subsequitur quam ubi eandem præcedit, eadem esse agnoscitur; quum idè prorsus utrobique sonus audiat? etiam si enim nos caractere diversa in quibusdam uti consuevimus, ut cum scribimus, *day dies,* & cum *dainty, opiparum,* cum *May, mensis Majus,* & cum *Maiden, virguncula,* cum *pay, solvere,* & cum *pain pœna,* cum *stay, morari,* & cum *tain, inficere;* avrem tamen si consu'ueris, sonum quod attinget, nihil quicquam interesseprehendes,

hendes. Nostri autem quod j consonum
in Latinis (præter Belgarum aliorum-
que quorundam morem) vulgo enun-
tiant, quasi *dg* illud nostrum foret, in
edg, acies, dzedg, miscela, dzudg, medio-
stinus, judg, judex, scribendo profe-
rendoque abutimur; id nobis ideo est
familiare magis usu factum, quia &
eandem eodem modo, qo & G lite-
ram in quibusdam (v. g. in *German,*
Germanus, Generall, Imperator, gibes,
vincula, Ginger, Zinziber) passim
pronunciamus; uti videre est, in *Ja-*
cob, James, Jacobus, Iest, jocus, jolly,
jucundus, Iust, justus, & innumeris
aliis. horum autem utrumque à gen-
tium barbararum, septentrionalium
maximè, ritu est tractum; Latinitas
antiqua & genuina cerè nevtum un-
quam agnovit. Quum igitur j conso-
nans y nostro respondeat, eundem qe
placitum est cum isto in eis, quæ pro *Bivo-*
calibus, venditantur, sonum præ se
ferat, cur illuc potius quam alibi vocalis
censeatur, ratio hætenus nulla com-
paret. Nec intelligo satis (quod sit hic
obiter adnotatum) quia ratione * vir
Cl. reique Grammaticæ peritissimus,
tres esse *mutas* ita uerit, quibus Græcos
superant

* Voss. art.
gram. l. I.
c. 15.

superant Latini, F. jod, van. siquidem y
nostri sonus visque idem planè se prodir,
in Aias q̄i in Ajax, in T̄roia, q̄i in Troja, in
āo, q̄i in ajo disyllabo percipitur. ut
Græcos hac in parte à Romanis supe-
rari, cur viro Cl. dicatur, nihil video;
præsertim cum idem ipse agnoscat, “ e-
andem esse utroque eadem in voce pro-
nunciationem. q̄in nec de vav, ad quam
jam transeundum nobis, id verè dici,
mox docebitur.

“ Ibid l. 2.
c. 2.

Et Vav itaque Hebræorum, & I Græ-
corum, & U Latinum, tam consonantis,
q̄am & vocalis officio fungi, vix est ut
q̄ilq̄am ambigere possit. De Hebraico
& Latino liquido patet. De Græco Sa-
lmastus ô μὲν (contra q̄am supra Vossi-
us) agnoscit & adfirmat, in Notis ad
Inscript. Attic. ubi de Digamma Æolico
agit. Y Græcis, inquit, interdum vocalis,
interdum consonantis sedem occupat, ut
ᾱF̄ior est ᾱF̄uvor, ᾱF̄ω̄s, ᾱv̄ω̄s. cæterum non
tam de literæ hujusce in tribus illis
lingvis officio gemino, q̄am de conso-
nantis sono dissensus est. Ego plane,
sicut J consonanti Y nostri, ita U conso-
nanti W nostri sonum ac potestatem
in eis omnibus tribuerim. Ac de Vau
q̄idem Hebraico patrocinantem habeo
virum

virum illustrissimum *Jos. Scaligerum*, qui in *Annotatis ad Eusebii Chronica*, litteram eam *Wau* indigetat, quo etiam in loco *V digammon* & *W Teutonicum* pro eisdem habet. quin & tam in *Canonibus Isagogicis*, quam & in *Annotationibus, Animadversionibus, & Temporibus emendatis*, quoties aut *Hebraica*, aut huic affinium linguarum vocabula characteribus Latinis exprimere visum est, galila *מְדוּאָן מְעוּיָה וְאַתָּק וְלִיד אֲחִישָׁרוֹשׁ* & similia, loco *1* *Hebræorum* nostræ & Germanorum (est enim ea littera genti utrique cum aliis quibusdam communis) figuram constanter usurpat. scribendo. *Washti, Abasweros, Walid, Wathak, Mawjab, Marwan*, &c. id quod & virum doctis. *Sixtinum Ammam* in *Antibarbaris* suis pariter observantem deprehendi. De *V Latinorum* suffragantes habeo compures. Et poteram quidem hinc ad antiquitatem provocare, & *Dionysium Halicarnassensem* in partes arcessere, qui *Antiq. Rom. l. 1* *Priscos Græcos* ait solitos a vocali incipientibus τὸν ἢ συλλαβῶν, ἢ στοιχείῳ γειγασμένῳ, syllabam seu elementum, five caractere, uno (id digamma est *Æolicum*, cui *F* figuram tribuit) designatum

designatum præfigere. quos Latini imitati, prout illi *Φελών* & *Φάναξ*, ita isti *veliam* quod *ῥελίαν* ille scribit, dixerint. Cui astipulatur constans ferè Græcorum usus; quæ pro *Valerio*, *Virginio*, *Veientibus*, *Volsco*, *ῥαλήσιον*, *ῥεργίνιον*, *ῥεργανὸς*, *ῥολέσιον*; nobis passim repræsentant. ita ex Dionysio, reliquisque Græcis scriptoribus habemus *F* Æolicum & *V* Latinum idem sonuisse, (unde & Gellius noct. Attic. l. 4. c. 5. ad hunc sonum in *divus*, *rivus*, *clivus* declarandum, repertam ait novam literam, quæ digamma appellabatur) tum & utrumque sonum *ῥ*, *υ*, Græci ferè exhibuisse; ad quem proximè *is*, quæ a nobis datur, accedit; quum *is*, vulgò quæ tribuitur, ab eadem longissimè recedat. Perperam autem inde colligit Dionys. Petavius in Annot. ad Julian. Vid si sonat, consonantem esse non posse; quod Grammatici tamen omnes esse consentiunt. quum potius istinc concludere debuisset, in *υ* illo, sive digamma, consonantis vim esse, sed quæ citra vocalem adhibitam exprimi nequibat.

Verum antiquitate missâ, ad propiora nobis descendamus. Primus igitur (quod ego norim) ex nostri sæculi scriptoribus, literæ hujus pronunciationem

12 De Diphthongis, p. 62
ciationem eam, quæ per secula aliquot
obtinnerat, & adhuc passim obtinet,
spuriam ac vitiosam esse animadver-
tit, veramque ac genuinam (sed pavi-
dus, nec ita palam profiteri, cum ad-
versus usum tam longi torrentem con-
nitendum esset, avsus) in lucem pro-
tulit, vir πολυμοχθίατα & pariter ac
πολυμαθίατα, Desiderius Erasmus.
Is in Dialogo de recta Latini Græciq;
sermonis pronuntiatione; Quid de hac re
censeret, percontanti respondet; Censor
esse non ausim: at divino, veteribus U
consonans sonuisse, quod apud Æoles di-
gamma; id propemodum quod apud nos
hodiè sonat u u geminum. id colligit
ex vocabulis, quæ à Romanis accepta
populares sui adhuc retineant, **Ulych**,
Vicus Ullin, **Vinum**, **Chewelt**, vio-
lentia, **Wint**, **Windich** ventus, vento-
sus, **Waken**, vigilare, &c. Cunctati-
quidem videtur Desiderius noster. di-
vinare tantum ait se; & propemodum,
dicit. At, qui huic succenturiabitur,
criticus celeberrimus. Jodocus an
Justus Lipsius, in Dialogo de recta
pronunc. ling. lat. c. 12. quod constanter
ille deprompsit & proposuit, fidenti-
us adfirmat, variisque argumentis con-

confirmatissimum dedit. *Literam*, in-
 quit, *v* cum pro consonante est, prisci quasi
w proferebant. quod dico, tale est. Vinum,
 vallum, servum ita pronunciabant, at
V illud consonans, sive digamma, sonum
 talem haberet, qualis est in Quare, Quis
 Quando, Suavis, Anguis, Aqua. quo
 modo a Latinis integra sumpta enunciant
 Germani & Belgæ, Vinum, Vallum,
 Vicum, Vannum, Ve, ~~V~~itn, ~~V~~all,
~~V~~itick, ~~V~~ian, ~~V~~iet, & infinita alia.
 Eisdem calculum dat suum, rei
 Grammaticæ Auctor accuratissimus,
 censorque acerrimus, Joannes Vossius,
Artis Grammat. l. i. c. 26. *V*, inquit, quæ
 ejusdem credunt potestatis esse ac *F*, fal-
 luntur. Fallit eos vulgaris corruptusque
 ejus literæ sonus; cum pronunciari debeat,
 ut apud nos *W*. quod multis comprobarem,
 nisi sufficere putarem, quæ de hac re scrip-
 sere Jos. Scaliger, & Just. Lipsius. Quippe
 ex nostra sententia *V* consonum, sive *Vau*,
 idem sonuit, ac in Germanico ~~V~~itn, ~~V~~itint:
 nec aliter extulere Latini Vinum, Ven-
 tus, quam Wirum, Wentus. Et ejus-
 dem lib. c. 24. Olim *V* efferebant, ut
 Germani *W*. nempe pronunciabant Wi-
 num, Wallum, Widua, Wacillare, &c.
 unde nostrum ~~V~~itn, ~~V~~alle, ~~V~~idutwe,
 wag-

Waggelen, &c. Denique ibid. c. 28, *Ac Vau* (quod v Latino nomen habuisse ex Grammaticis priscis habundantius moment critici nostri) ut semel iterumque diximus, sonuit ut *W*. neque hac parte tantum erratur in pronunciandis Latinis & Æolicis, sed etiam Hebræis, apud quos sextum elementum tanquam **wau**, debet pronunciari.

Hæc illi. quos, mirum mihi fit, non vidisse, quod exerta nobis manu expansaque plane porrigunt. Cur enim Hebræum ו *Wau* potius quam *Wau* scribunt? cum *literæ sonus* utrobidem, tam in calce nominis, quam in capite, par prorsus existat; quin nec figura discrepet. Sed quo disceptationi huic lux clarior assulgeat, ad paradigmata descendamus. In וָ *rhemate*, siue radice, *Vau* *litera media consonans* esse agnoscitur. pronunciandum ergo ex magnorum illorum sensu ac sententiâ *Tsawab*. In futuro autem primo, siue imperandi formula gravi וּ *Vau* eadem radicalis quum sit, *consona* pariter est futura. itaque enunciabitur *Tsaw*. jam quæro, ecquid, sonum quod attinet, inter *Vau* alteram in וּ & istam in וּ interfit: nam figuram
literæ

literæ eandem esse oculus ipse indicabit) nisi quod vocalis subscripta in illa productior, in istâ contractior, existat; quod ad consonæ sonum nihil facit. aut si quantitas prætexitur, à קוֹה *delineare*, nomen quod lineam significat, nunc קוֹ per *kamets*, sive longam vocalem, nunc קוֹ per *patach*, sive curtam, scribitur & effertur. jam quæro, cum in קוֹה matrice, *Vav* per *W*, *kawab* dicendo, enunciant, cur in nomine inde descendente, sive productam, sive correptam habeat subscriptam vocalem, non proinde, *kaw*, sed *kau* (quasi alius hic ab illo sonus, aut figura etiam foret diversa) scribant, vel cum Judæis hac in parte באַפּאָעִיזװ *kaf* proferant. Denique literarum Hebraicarum quosdam (in quibus est Petrus Martinus) magistros lubens percontarer, quare *Kamets* cum *Vav* magis quam *Patach* cum *Vav*, *diphthongum* sive *bivocalem* constituat: aut quare *Vav* aliter in עֶשָׂו *Esav*, שׁוֹן *vanitas*, quam in עֲוִילָה *pravitas*, מוֹתָה *quod & à מוֹת mors est traductum, sit proferenda. quamquam frustra quæ lic est Gul. Coddæus, qui Martinium redarguendo, vocalem in istis Vav esse affirmat,*

affirmat. Quam itaque nulla discrepantia istiusmodi, vel à scripturâ, vel à prolatione, ratio justa queat assignari, tam in istis quibusque quam in illis, tamque in elementi nomen claudente, quam in inchoante, *Vav consonam esse*, potestatemque eandem obtinere, omnino censendum videtur.

De *Vav* תָּ *Tseri* subjuncto eadem prorsus est ratio; idemque proinde statuendum, in כֶּסֶל (mensis id nomen) & לָשׁוֹן *tranquillus*. quod in לָשׁוֹן quoque confirmat forma pluralis לָשׁוֹנוֹת *shlavim* (quo modo à לָשׁוֹן *shlav*, *coturnix* לָשׁוֹנוֹת *shlavim*, *coturnices*) & לָשׁוֹנוֹת *shalve* contractius, *tranquilli*: in quibus *Vav* cum syllabam sequentem ordiatur, vocalis vim obtinere non valet. Nec dispar ratio est *Vav* in תִּשְׁנֶה *Tsin* (mensis & id nomen) & in תִּשְׁנֶה *os* *ejus*. nam Judæos hic quod moremur, qui tanquam *F* Latium, vel *Phi* Græcum enunciant, nihil est; cum ab eruditis quibusque id sit jam dudum explosum. Hæc ubi chartis jam illeveram, animadverti paria in his mecum sentire, insignes duos literarum Hebraicarum professores, Nicolaum Clenardum, & Johannem Drusium. Etenim iste

in tractatu de recta lect. ling. sanct. cap.
 19. cujus titulus, *Non esse diphthongum*
proprie in eis, quæ Jod aut Vav terminan-
tur: in dissertatione eâ de re suâ, Cle-
 nardum laudat probatque, qui scripserit,
Jod in fine post kamets, patach, bolem,
shurec, cum sit consonans, in præcedentem
syllabam coalescere, in יָדִי facies mea, di-
syllabo, יָדִי ad me, disyllabo, יָדִי gens, mo-
nosyllabo יָדִי patrefactus, disyllabo. addit
ipse, Vav similiter post kamets, tseri,
ebi ic magnum, & patach, in יָדִי facies
ejus, disyllabo, יָדִי tergum, monosyllabo, יָדִי
mensis nomine, monosyllabo, יָדִי linea,
monosyllabo. non dicimus, inquit, diph-
thongos hic esse, sed jod & vav coalescere
videri in præcedentem syllabam, tanquam
vocalis in diphthongo. hoc autem nihil
verius esse concludit. rationes, quibus
id confirmat, ab ipso, qui vult, petat
licet. Adjicere his virum Cl. Joannem
Buxtorfium liceret, qui Thesauri Gram-
mat. l. 1. c. 3. Diphthongum duas pluresve
vocales in lingua Hebræa constituere ne-
gat. Et cap. 4. concludit, Diphthongos
veras Hebræos non habere. Verum vir ille
præstantissimus (ut quod verum est
fatear, & bonâ cum veniâ dictum ve-
lim) mihi in negotio hoc καλοπερίσταλλον
 esse

esse videtur, Fundamentis certè quibusdam innititur, quæ ipse minus probare possim. Altero Judæorum praxi vitiosâ, quâ *Vau* tanquam *F* proferunt. suo altero scito, quod *consonam* esse eam censeat, etiam ubi *quiescit* omnino; ut in *וַיִּבְרָא* *verbum* ejus. quod modo enim *consona* est, quæ non *consonat*? aut quomodo *consonat*, quæ *quiescens* omnino *silensque* nihil sonat?

Ansam interim dabit istud viri Cl. placitum, objectioni obiter occurrendi, quæ à *diphthongis* sive *Bivocalibus*, quas appellant, *impropriis* desumpta, adversus nos torqueri possit. In *ae* & *oe* scilicet, quæ hoc in censu ponuntur, utramque illam, quæ neutra tamen sit *consona*, eandem in syllabam coalescere, in *Muse* *proelium*, & similibus. Quibus verbulo uno responderi poterit. Ista si prisco modo, sed politioribus ætatibus obsoleto enuncientur, ut *ai* Grecum in altero, *oi* in altero exprimitur, vel conjunctim id fiet, ut *Musaj* *δουμάδων*, *proelium* *τεουμάδων*, (quod in Plauti *Menach.* Muretus observat var, lect. l. 6. c. 4) proferatur; & tunc altera, *j* utique, *consonans* fuerit, ut est supra demonstratum: vel

divisim,

divisim, ut *Musai* trisyllabum Ennio,
& *proilio* quadrisyllabum, juxta quosdam,
Plauto: ita *vocalis* planè utraq; fuerit,
nec *bivocali* tamen ullus locus; sin eò
modo enuncientur, qo *Europa* totius
populi q; hodie proferre perhibentur,
qemq; *veterem* qoq; (ævo saltem po-
litior) *rectumq;* esse tuerur * Janus
Rutgersius hoc est, *ut e simplex*; (me-
diū autem inter horum utrumq; q;
dederit, per me *Phyllida* sibi habeat)
bivocalis nulla prorsus est ratio futura.
qum in alterâ *a*, o in alterâ, muta
planè, nihil sonet; sicut & *Vav* He-
bræorum, ubi penitus quiescit. qomodo
enim *bivocalis* fuerit, ubi altera nec
vocalis est? aut *φωνήεντα* qomodo, qæ
φωνήεντα nulla emittit? neq; enim magis
exauditur *a* in *Æneas*, o in *Oeneus*; licet
ita describantur, qo *utrinq;* origo à
Græcis *Αἰνίας* & *Οἰνός*, indicetur; qam
in *goate* nostro *a*, in *people* o, eti-
am si pari forsan de causa scriptura
recepta utramq; repræsentet: *bivocalis*
utrobique prorsus nulla.

* Var. lect.
l. 3. c. 4.

Istis porro de Hebræorum *Vav* sale-
bris emerfi, ad Græcorum *Υ* transilie-
mus. Hanc illi respondere & ἀνάλογον
esse, vix qenqam opinor negaturum.

Quoniam igitur *Vau* Hebræorum consonam esse, in eis, quæ diphthongi sive bivocales hactenus vulgo iunt habitæ, idemque valere, quod nobis *v* nostrum, liquido satis sit demonstratum, ecquid obstat quo minus & *v* Græcum in *au*, *du*, *eu*, quæ bivocales esse pariter existimantur, eandem naturam vimque obtinere censeamus? Et nostris quidem, quibus *v* litera familiaris est in sonis illis exprimendis, facilius est istud dare confirmatum. Proinde *au*, in *audire*, *audire*, *καύσω*, *κλαύσω*, &c. quid aliud sonat, quam *av* Latinorum, in *avdeo*, *audio*, *avgeo*, *clavdo*, *plavdo*, & similibus. id quod Gellio imposuit, dum ob soni parilitatem, *av* in *avfero*, & *avfugio*, contra Ciceronis sententiam, *av* Græcorum esse existimavit. Ecquid autem *v* sonus in Latinis istis à sono distat ejusdem in *svadeo*, *svastus*, *svavis*; imò (prolatione priscâ quam diximus, admissâ) in *vaco*, *vastus*, *valeo*, *validus*, &c. nisi quod *v* in istis vocali *a* præit, cui illic subjungitur? Apud nos ecquem alium sonum agnoscis, cum dicimus, *av*, *pavorem*, *avfall*, *pavidum*, *matu*, *ingluviem*, *datu*, *corniculam*, *pato*, *leonis* *ursive pedem*, *clatu* *unguem*, *ratu* *crudum*, *patu*

“ In Orat.

* No. 1.

Antic. l. 15

c. 3.

paton pignus, daton illucescere; qam
cum anger, terebram, maugd corbem,
naught neqam, fraught refertum; aut
cum Latina pene illa, audiente, auda-
city, autozity, &c. Characterem qi-
dem, uti videre est, in his diverso uti
consequimur; sed qem vocis ipsius
sonique vi geminâ (an genuinâ dicam)
germanâ evicti, in non paucis, nunc
awl, nunc aul, pro subula, nunc
hawh, nunc hauh, pro accipitre, nunc
hawty, nunc haughty, pro elato, sive
fastuoso, scribentes, promiscuè usur-
pamus. qo modo & in quibusdam, qæ
a Latinis traximus, qod illi per v, nos
per w, scribimus, uti in swabe à suadeo,
unde perswade, in swert à suavis,
videre est; qum tamen sonus utro-
bique idem existat. Qin nec disparem
sonum, in ew oricula, ewtrec, taxus,
ewer, gutturnium, dew, ros, few, pauci,
ab eo q in Eucharist, Eusebius, (qæ
sunt nostris etiam nomina recepta) in
feberfeu, febrifugium, lieu, loco, sive
vice, adieu, vale, (qod à Gallis utrum-
que traximus) auditur, qisqam unquam
deprehenderit. Proinde havd con-
sulitè satis * vir doctiss. Hebræorum
Vav (consonum) à Græcis in U vocale

* Voss. art.
gram. l. 1.
c. 15.

mutari, in Eva sive Chava E^{va}, Ninive, Nⁱⁿwi, Levi A^{le}vi Levi, David A^{da}vid. Siquidem idem plane est in istis utrobique sonus, si rite, imò si eodem, quo vel ipse poscit, ritu, h. e. tanquam nostrum, horum quorumlibet utrumque enuncietur. de primo siquidò patebit, si nomen Hebraicum quomodo efferre debeat adverterimus. Hebraicum est נון quod ratione literam geminantis puncti esset, non Chava, sed Chavva scribendum, & juxta viri ipsius doctissimi scitum, tanquam si Chawwa esset, proferendum. ecquis autem alius sonus v^o Vav in Chav sic enunciat, quam v^o u in d, ubi idem sonat, quod v^o nostris in v^o oricula? in novissimo autem, David nempe, av idem prorsus sonat, quod in d^{av}ioy, cujus supra meminimus; ubi consonum esse ex V. Cl. Salmasio ibidem ostendimus. de reliquis hinc adductis est ratio parilis: tamque in Græcis, quam in Hebræis ac Latinis etiam illis v unam eandemque consonantis vim atque naturam obtinet, cum sonum in eis omnibus eundem omnino habeat. Unicum tantummodò argumentum subijciam, quo eundem plane sonum v^o u in av Græco, & v consonæ apud Ro-

Romanos fuisse, utrumque *v* nostrum expressisse, clarissime demonstrabitur. Καὶ ὅτι opidum est Carix; cuius meminit Strabo geogr. l. 14. hinc advectæ caricæ *Cavneæ* dicebantur: has q̄i venales habebat, cum *Cavneas* clamitaret, ad bellum proficiscenti Crasso omen minus favstum objecisse habebatur, quasi *Cave ne eas*, contractius dixisset. refert Cicero de divinat. l. 2. Atq̄i non poterat is id dixisse videri, nisi *v* in *caveo* idem q̄od in *Cavno* sonaret. in *caveo* autem q̄in sit *consona*, negari non potest. in *Cavno* igitur pariter existat, necesse est; quum idem sonet in utroq̄e. Tum in *Cavno*, tam Græcis, q̄am & Latinis idem prorsus q̄od *v* nostrum valet. & in *caveo* itaq̄, ubi *consonam* esse pro comperto confessoq̄e habetur, tantundem planè, nec aliud quicq̄am, & sonabit, & valebit.

* Voss. de anal. g. l. 2. c. 5.

Proinde nec consideratè tatis * Vir doctissimus *V consonam in vocalem transire* statuit, cum *a* lavo, vel lavatum fit lantus, *a caveo* vel cavitum, cautus. quum sonus idem utrobq̄e tam in verbo, q̄am in nomine, nec in *cavto* alius q̄am in *cavno* existat. sed nec possum intelligere, q̄a ratione “ vir summus av

“ Iul. Scalig. de caus. ling. Lat. l. 1. c. 8.

Germanos notarit, tanquam haviſſatis
Romane loquentes, quia ſanguis, lingua,
tingvo pene per digamma Æolicum pro-
ferant. cum tamen in ſuadeo V agno-
ſcat ipſe ad conſonantis lineamenta pro-
pius accedere. aut de Grecis ambigat
utrum *au* & *eu* bene pronuncient; a quibus
intelligas priorem vocalem, alteram
autem ſono ſimiliorem conſonantis Æolica.
ad hanc enim, cum ſit Hebræorum *Vav*,
& Teutonicæ *W* vim habeat (quod tamen
ἐὺ τὸ πᾶν, vir illuſtriſſimus ſupra
monuerat) quo accedunt propius utrique,
eo literæ ſonum genuinum ſervant &
obſervant magis.

Ou autem eorundem quod attinet, quo
& Latinum v conſonantem exprimere
conantur in *ῥῆς*, *ῥαλῆς*, *ῥῆλῆς*, *ῥῆ-
κῆς*, &c. nec ea Hebræis unquam
nota fuit, & Latinis eſſe in uſu jam
olim deſiit. Nunquam enim in Hebræicis
holem & *ſhurek*, aut *kibbutz* in eandem
ſyllabam coaleſcunt. Latini verò eti-
amſi ſeculo rudiori ac ruſticiori ad-
miſerant; unde in ævi vetuſtioris
ruderibus *loumen*, *novncius*, *jous*, *jouſti-
tia*, *Ovfens*, *Ovfentina*, &c. at ætas
poſterior, politior ea elegantiorque,
hiatum, quem ea faciunt, vaſtiorẽ
aver-

aversata, rejecit prorsus atque repudiavit. quod idem & nostros in multis admodum, antiquitus pari modo enunciatis, fecisse deprehendimus. Denique Græcorum illud ad *m* nostri sonum, quem & manifestissimè includit accedere propius supra monuimus. certe nihil aliud sonat *v* Græcum inquam nostrum; & ipsum, quam *om* nostrum. nec aliud quisquam in Græcorum *ῥον*, *urina*, *κῦρ*, *juvenis*, *ἑλ*, *cicatrix*, &c. sonū deprehenderit, quam in nostris *ro* *vacca*, *so* *sus*, *vo* *votum*, *ple* *atrum*, aliisque ejusmodi precipiatur.

Restat *y* Græcorum, quam *bisonis* an *bivocalibus* accensent pariter. Unde & Vossius inter *bivocales Latinas*, *π* *ut*, tam in Græcis, quæ civitate Romanâ sunt donata, qualia *Harpua*, *Ilitbuia*, *Orithuia*, quam & in suis, *cui* & *huic*, quando sunt monosyllaba, adversus tum Charisium, quem ex professo impugnat, tum & Servium, quod cum tamen sentire profiteretur, locum esse concedendum contendit. Ego verò etiam si Charisio non accedam, “ *qi* “ *Instit.* *i* in è Græco sermone mutuatis illis *Gram. l. i.* *consonantis vice* poni existimat, (neque enim, quod Vossio visum, *vocalem utran-*

* *Ass.*
l. 2. c. 2.

qe agnoscat) & ad syllabam sequentem
 pertinere opinatur; nec viro tamen
 Cl. assentiri possum, aut v Græcum
 in $\upsilon\omicron\varsigma$ & $\epsilon\iota\lambda\omicron\iota\delta\upsilon\alpha$, aut u etiam in Latinis
 illis, huic & cui $\mu\omicron\nu\omicron\sigma\upsilon\lambda\lambda\acute{\alpha}\beta\omicron\varsigma$ prolatis,
 vocalis non consonæ vim obtinere. Ad-
 versum planè evincunt monosyllaba
 illa. ecquid enim aliud sonat cui, vel
 cui potius, uno flatu simul prolatum,
 quam Qi? quod ex Fabio rectè monet
 * Angelus Bassus. in Qi verò quid in-
 clusum v, quam v nostrum? quod est
 multis supra demonstratum. Nam
 quod de huic objicit vir doctiss. idèd
 vocalem ibi u esse, quia v consonum aspi-
 rari non possit. primò querere juxta licet,
 cur v Latinum aspirationem non æq̃
 ac v Græcum ferat. tum quare non tam
 fallere queat regula ista, de consona non
 aspiranda; quam recepta pariter altera
 illa, v fieri consonantem, quoties in eap̃se
 syllaba altera sequitur vocalis. certè pari
 jure illam istic respuere licuerit, quò
 istam vir Cl. hic ipse revellit. Nihilo-
 me magis movent, nedum de statu
 dimovent, quæ capite proximo adver-
 sus Grosippum an Shoppium objectat;
 quia in Institut. Grammat. ratione pari,
 ai, ie, ii, io, iu, & ua, ue, ui, uo, uu, in
 diph-

* Miscel.
 c. 89.

diphthongorum classem recipienda censuerat, in *Janus*, *jento*, *abjicio*, *jocus*, *justus*, & in *vastus*, *vestis*, *visus*, *votum*, *vultus*; (qo in errore hæsit & Shop-
pio prior, à qo forsan is havsit, Tho.
Smithus noster, dum *nostris yate porta*,
pet, & *git tamen*, *yoke jugum*, *yung*,
juvenis, & in *waft vastus*, *wel putens*,
wil velle, *wo, ve wul lana*, qæ per u
is pingit, diphthongos somniat) figunt
imò me, firmantqæ magis. qod enim
j & v in istis *consonantes* esse contendit,
(prout sunt reverâ etiam *y* & *w* in
nostris) id utraqæ manu lubens arri-
pio, ulnisqæ ambabus amplector; vi-
roqæ diligentissimo pariter atqæ ac-
curatissimo suggerendum subinde ex-
illimo, qem v Romano vim sonumqæ
genainum toties asseruerit. id enim si
attendisset, nec tam latum utiqæ dis-
crimen inter v in illis, sed & in *qatio*,
qeror, *qibus*, *qoniam*, *qum*, *qus*, & in
istis, *Harpvia* nempe, & huic mono-
syllabo statuisset; cum utrobique sonus
v nostri clarè satis se prædat. nec
verò sic argumentaretur, ut diceret,
idèò V *vocalis* in istis esse, qia eundem
habet sonum, a: in Græco qd. certè enim
in Græco qd. sonus v nostri, (qod &

* In rest.
& emend.
ling. Angl.
scrip. c. 9.]

De ling.
 Grec. pro-
 nunc. l. 2. &
 de ling. Ang.
 script. c. 9.

*Ibid.]

Smitho nostro jam olim animadver-
 sum) planissime deprehenditur. Idem
 utique prorsus, quem in nostris *white*,
qare, *whitch*, *qis*, *whin*, *spinae* genus,
whine, *qeritari*, *white* candidum, *whip*,
flagellum, *whistle* *fistula*, &c. nos pro-
 tinus agnoscimus, interest duntaxat,
 quod aspirationem, quam illi u suo præ-
 figunt, nos w nostro (quod præfigi
 tamen * Smithus æquè posse censet) sub-
 jiciendo adfigimus. quo modo & Latini
 in literâ illâ altera consueverunt: quum
 quod Græci *Ῥόδον*, *Rhodium* illi dicunt.
 utri rectius, alii viderint. Certè tam
 in *Ῥοιδια* & *α'λειδια*, quam in *ῥος*, in
 quibus idem prorsus valere agnoscitur,
 τὸ u spiritum asperum habet in eadem
 syllaba præeuntem: nec secus quicquam
 sonat, quam w nobis in nostris illis,
thwak, *pulsare*, *thwart*, *adversari*,
thwight, *acnere*, *Thwaights*, nomen
 gentilitium. idem autem esse constat
 w in *thwight* ac in *wight* (ῶν, in
Thwaights atque in *weights* *pondus*:
 ubi *consona* quin sit ambigi nequit. Ac-
 cedit quod vir doctiss. Grosppum eo
 nomine reprehendit, quod in *pitvita*,
 quando fit trisyllabum, ut Flaccò; *foisse*,
 quando disyllabum, ut Lucilio; *V voca-*
lem

lem putat, subjectâ verbis hisce reprehensionis ratione; Nam in his locis V in fuisse pronunciatur, ut in vis; in pituita, ut in vita. Et in Addendis; Par, inquit, ratio, quando V ponitur post T, ut in mutvatur trisyllabo, Ausonio; ubi effertur, ut in vates; vel D, ut in pentsyllabo dvodeviginti, eidem, (verba ipsa alio loco dabuntur) ubi V pronunciatur, sicut in votum. in quibus nostrum valere superius non semel monuerat. Et reverâ pariter omninò sonat, in pituita, sicut in nostris twins, gemelli, twain, duo, twine, plectere, twist, torquere; in dvodeviginti, ut in stwolt, tumefactum, a stwel; tumere; in mutvatur, ut in twattel, garrere. Quid & triphthongos, five trivocales, post Cornutum, introducunt eundem, vai, vei, voi, in antiquis illis, quai, pro qe, aquai pro aqe, quei pro qi, & quoi Catulliano pro cui; (quod idem delirium & Smithus noster deliravit, in nostris way, via, wait, expectare, wound vulnus, &c.) eodem hoc telo vir Cl. oppugnat, quia V in istis consonum sit. Adjicere poterat; j, in qai, qei, qoi, perinde ac v in illis alteris consonum esse. Nec ego quidem capio, quid voluerit

*Iul. Scalig.
de carf. ling.
mus, Lat. l. 1. c. 8,

mus, ubi Erasmum taxans, quod falso
 putarit *V* eodem modo subjici ipsi *G*, sicut
 & ipsi *G*, in exemplo pronominis cui: Est
 enim, inquit, ibi *V* vera vocalis, *I* autem
 consonans, ut suo loco dictum est. Ut enim
 de veteri scriptura nihil dicam, quia
 eo loco *Q* creberrimè usurpabant,
 quod ex Nonio confirmat * Vossius.
 quoniam ex serie literarum patet, *Cverela*
 & *Cvis*, pro *Qverela* & *Qvis* scripsisse.
 nec instem in *cui*, ubi quorundam
 effertur, *v* consonam esse planè, quo
 modo & in *Qi* litera *Q* inclusam,
 quocum idem olim sonuisse ipse denuò
 concedit; atque ita legendum accipien-
 dumque contendit, in Maroniano illo,
 eclog. 4. *qi non risere parentes.*

Etiam si in *cui* dissyllabo *v* vocalis
 vera existat, & in hoc exemplo proinde
 lapsus fuerit Erasmus: at *i* in *cui*, sive
 syllabam unam absolvat, sive in duas
 discedat, consonantem esse, quod
 defendi non video. Inculcat quidem
 idem hoc denuò cap. 32. verum
 quod evincat, adducit nihil. *I*, inquit,
 non solum, cum incipit ab eo syllaba, ut
 dixere, consonans erit, sed etiam, quod
 omisere, quum terminabit, consonans esse
 possit: ut in Maius, Pompeius, cum
 juxta

* *Art.*
Gram. l. 1.
c. 28.

* *Scal. ib. 24*

juxta antiquam scripturam pro geminam ijs
scribuntur; quorum prius priorem claude-
bat syllabam; alterum autem sequens sequen-
tem inchoabat. Nihil verius, nihil
disertius dici poterat, ad bivocalium
rationem tollendam planè in *μῶου*,
τυπαι; *Αἶας*, *Ajax*: quod in nostris *hay*,
senum, *gay*, nitidum, *play*, ludere, *pray*,
precari; Anglus quivis confestim depre-
henderit. Si enim i utraque in istis
consonans fuerit, sonum certè in utra-
que syllaba eundem fortiatur oportet.
idem sonabit i in *Mai*, quod nos pari-
ter *May* dicimus, & in *jus*, quod nostri
p*us* scriberent: idem in *pei*, quod nos
p*ey* scriberemus; (sic enim Pompej-
um, terminatione Latinâ insuper
habitâ, *Pompey*; quo modo & vocati-
vum * Flaccus extulit,

*Carm. L. 2.
ode 7.

Pompej, meorum prime sodalium,
appellamus) & in *jus*; quo repetito
nihil est opus. eeq*ui*d autem alium so-
nat, vel in *μα*, ubi τὸ *μῶου* claudit, quam
in *say*, dicere, vel in *uai*, ubi τὸ *τυπαι*,
quam in *Maj* Latino, vel in *May* nostro,
sive mensem id *Majum*, sive licentiam
denotet? Luculentam ergò habemus
à viro summo de j literæ in istis vi &
potestate confessionem, quæ è vocalium
cœtu

coctu eam penitus excludat. Sed per-
 git in sua ipsius scita impingere vir
 summus. Sic etiam, inquit, ut supra
 dictum est, claudit tertium casum relativi
 cui. Si loco Cui Qu Cattullianum
 posuisset, (qo se puero usos refert. Fa-
 bius ut à Qi distingueretur) ego pedi-
 bus ambobus in viri incomparabilis
 sententiam concessissem. jam cur nec
 alterum promovere possim, supra est
 indicatum. Audiamus tamen, qid
 hic afferat, qo placitum istud tneatur.
 Qin etiam, inquit, sequente consonante, ut
 in pronomine Huic. neque enim u hic est
 consonans. aspiratur enim. neque est diph-
 thongus. atque est monosyllabum. et idem i
 est, qod fuit in secundo casu hujus; sicut
 in cui est, qod erat in cujus. Hæc ibi.
 I quidem consonantem esse posse, etiam
 sequente consonante, non negabitur.
 est enim in *muus*, in *tuus*, in *ejs* mo-
 nosyllabo, in *avrejs* dissyllabo. sed nec
 esse diphthongum ullam, vel in *huic*,
 vel in *cui* etiam promptissime conce-
 detur. Sed quare negat ipse esse diph-
 thongum *o muu*? Certè qd in *u* *bivoca-*
lem esse u censet, cur non de *ui* in *huic*
 idem statuatur, ego causam nullam
 video. ecquid enim inter duo hæc in-
 terest

"Instit. l. i
 c. 7.

terest, nisi quod illud sit Græcum, Latinum istud? ac recte proinde Smitthus noster, huic in Virgiliano illo bucol. eclog. 6. Huic aliud dabitur, * nihil aliud sonare affirmat quam *whie*, more nostro prolatum; * q̄ in q̄s Græco quam nostrum *whi*. Nam quod monosyllabum esse ait. et de q̄ in q̄s constat idem; & esse perpetuò, aut in *huic*, aut in *cui*, id verò nondum liget. ubi autem fuerit alterutrum, ecquid est necesse, vel ut *u* vocalis, vel ut *i* consonans sit? *V* consonans non est: aspiratur enim, de hoc scito supra vidimus. nec crambem eam hic denuò reponere est opus. Verum idem est *i* in *huic*, quod in hujus, in cui quod in cuius fuerat. at illic consonans fuerat. & istic est ergo. Imbellis ratio. Cur enim non ex adverso pariter argumentari licuerit? Idem est *v* in cui, ubi fuerit monosyllabum, quod in recto *Qi* (q̄ literæ *vi*) includebatur. at *v* illud fuit consonans; ut est ante demonstratum. Et istic est ergo. et rursus; Idem est *i* in cui, quod in *qi* recto. at vocalis ibi fuerat, & istic est ergo. Cæterum res ipsa verè sic habet. Nec *u* nec *i* in syneresi vim rationemve eam habent, quam in diaresi sortiuntur. Atque hoc est

* De rect.
& emend.
ling. Angl.
Script. c. 9.
" Idem de
ling. Græc.
pronunc. l. 2.

* Voss. art. est, quod * vir doctiss. agnoscit, V con-
gram. l. i. c. sonum interdum abire in U vocale;
15.

idemque ipsi quoque J consono evenire. cu-
jus exemplum dat in adverbio Jam, quod
Comiciis nunc incipit ab I vocali, nunc
consono. Tam in huic ergo, quam in cui, si
seorsim enuncientur, sicut in * Mar-

* Lib. i. ep. tialis illo,

105.

Sed norunt, cui serviant leones.

(quæ & primigenia videtur fuisse vo-
cum earum prolatio) utraque tum u,
tum & i vocalis erit. quod nemo inficiari
poterit, si in syllabam unam conve-
niunt & coalescunt, altera consonans
futura est, vocalis altera; & v quidem
consonans, i vocalis, ut ad eandem redeat
illa naturam, quam in Qi, ad eandem
ista, quam in Hic habuit. eodem enim
prorsus modo enuntiabitur, altera quo
in duo monosyllabo, duellum disyllabo;
utraque quo in Dvillius, ubi resoundat;
effertur; imò quo in hui, ubi uno flatu;
quod apud Comicos haud semel fit. in
quibus omnibus, quin v consonans sit,
idemque sonet prorsus, quod n nostrum
in dward, pumilio, dwel, habito,
dwindel, flaccesco, ambigi non
potest.

Porro tam j consonæ, quam & v
sonum

sonum verum ac genuinum arguunt
clarè satis *αυελου; & διανεου;* dictæ
illæ, quibus nunc è consonis literæ istæ
à syllabarum suarum compage reliquæ
resolutæ in vocales desinguntur, nunc
rursus cum vocalibus aliis commissæ
in consonarum naturam è vocalibus
deformantur. Harum utriusque ex-
empla passim sunt obvia. quod i atque j
attinet, *synæreseos*, in illis Maronis, *Æ-*
neid. l. 1.

-pendent lychni laquearibus aurejs.
eiusdem in eclog. 3. *-rejce capellas.*
(frustra enim sunt, inter quos & Ser-
vius, qui pedem procelevsmaticum hinc
somniaut; prout et in illo *Æn.* l. 2.

-intexunt abjete costas.
& l. 11. *-transverberat abjete pectus.)*
Lucretii, l. 5. *-ambjens multa perussit.*
Diæreseos, in illis Maronis *Æn.* lib. 9.

-dives pictæ vestis, & auri.
Senecæ, in *Hypolyt.* 2. 4.

Siquæ ferventi subiecta cancro.
Martialis, lib. 9. ep. 94.

Pervigil in pluma Caius ec● jacet.
Iō U, atque V quod attinet;
Diæreseos; in illis Flacci, epod. 13.

Nunc mare, nunc sylva.
Plauti,

36 De Diphthongis, sive

Plantii, Cistell. act. 2. sc. 1.

*Quod dedi, datum non vellem; quod reliquum,
non dabo.*

Lucretii, lib. 1. -confringere ut arcta
-portarum claustra cniret.

Nasonis, epist. 12.

Debuerant fusos evoluisse suos.

Tibulli, lib. 1. eleg. 7.

Stamina non ulli dissolvenda Dei.

Synereseos : in illis, Maronis, Æn. l. 5.

Genua labant.

Plantii Captiv. prolog.

Domi dwellige dwellatores optimi.

Lucretii, l. 2. -eque dvellica proles.

Ausonii, Parent. 24.

Duodeviginti functus Olympiadum.

Ejusdem epist. 23.

Mutatur ad Græcam fidem.

Lucilii, l. 4. apud Nonium ;

Compernem aut varam fuisse Amphitruonis dno.

Flacci, lib. 1. epist. 1.

-nisi cum pituita molesta est.

Ennii denique apud Ciceronem de divin. l. 1.

*Cedunt de celo ter quatuor corpora sancta
Avjum.*

de quo loco videndus Voissius artis Gram. l. 1. c. 43. qui & idem rectè monet

net l. 2. c. 14. in *sua* apud Maronem
eclog. 7. ubi legitur,

*Strata jacent passim sua qeque sub
arbore poma*

V sonare, ut primam in *Suavis* disyllabo. sed qare, vir optime, non *is* & *alteram*? cum utriusque, te quoque censente, sonus sit idem, nempe *w* nostri. jubeas Anglum scribat, qomodo ipse proferri vis, *w* utrobique exhibebit. Verum frustra esse videtur eodem loci Vir doctiss. cum *diphthongum* somniat in *Oilei* disyllabo magis, quam in *ajo* & *rejce* pro *rejice* pariter disyllabis, (de quibus idem videri poterit, ibid. c. 19.) aut in *abjete* trisyllabo; cum ratio eadem utriusque existat, sonus idem utrobique se prodatur. Verum his missis; ecquis avrem ubi leviter etiam consuluit, non statim intelligit, in literarum commissionibus & dissolutionibus eis qas diximus; dato *j* consonanti sono *y* nostri, *v* verò nostri *w*; lubricam admodum ac proclivem à *vocali* ad *consonam*, & vice versâ ab hac ad illam, lapsum fore; cum asperior multo duriorque ac difficilior transitus hinc illinc futurus sit, si sonos, q̃ vulgò obtinent, barbaros eisdem attri-

attribuerimus, quorum alter videtur
 esse literarum diversarum complexus,
 alter est literæ F genuinus, uti nos
 alibi demonstravimus. Ex his ergo
 quæ dicta sunt, liquido patet, (critici
 etiam celeberrimis ac peritissimis vel
 exemplo, vel calculo suo id disertim
 comprobantibus) literarum I & U,
 ubi consonantis munus obeunt, sonum
 genuinum in tribus illis lingvis eun-
 dem esse, illius nempe quæ p, istius
 quæ w nostri: nec aliam in eis, quæ pro
bivocalibus habentur, sonum exhibere,
 cum rationibus variis, tum & avrium
 ipsarum testimonio, quo nullum in
 negotio hoc certius argumentum, est
 luculentissimè demonstratum. ut ni-
 hil amplius ad *bivocalium* istarum ex-
 terminium justum opus adjecto vi-
 deatur.

Cæterum ex occasione istâ, quæsitis
 duobus, quæ à nonnullis sunt proposita,
 quid reponendum existimem, paucis ex-
 ponam.

Alterum est de vocum earum lecti-
 one ac prolatione, in quibus, tam ex-
 teris, quam & nostris, literæ istæ occur-
 runt. Siquidem cum scripto peculiari
de Nomine Tetragrammato nuper emissio,
 vocis

vocis *Jebovak* usum receptum appro-
barim, & confirmare etiam annisus
sim; qæsitum est à quibusdam, qñ id
nominis, inter legendum enarandū qe,
pronunciandum censēā, sentiam saltem.
neque enim hac in parte per totam disser-
tationem illā quicquam videri definitū.
hoc autem forsā eo magis à me expe-
ctatum iri jam suspicor, quia literarum
consonantium, quæ in nomine illo præ-
cipuæ sunt, (de punctis enim vocalibus
duntaxat est in scripto priore discepta-
tum) aliam à vulgatâ receptataque pro-
nunciationem, tanquam rectam & ge-
minam, hîc assertum eam.

Qæsito isti quo plenius satisfiat, tum
generalia nonnulla præmittenda, tum
& distinctiones quædam necessariò ad-
hibendæ videntur. neque enim in om-
nibus una eademque, sive lex, sive regu-
la, figi potest.

Ac primò linguarum, de quibus quæ-
ritur, ratio diversa est. aliæ namque
sunt, quæ in usu vulgari esse desierunt;
aliæ, quæ adhuc perstant. Ad classem
priorem pertinent, Hebraica, Græca,
Latina. In istis autem, cum termi-
nos jam olim defixos ac definitos ha-
beamus; nec nisi apud eruditos ac
litteratos

literatos ferè in usu sint; ad priscam
& primigeniam, quantum potest, pro-
lationem, quæ quoad linguæ illæ in puri-
tate suâ viguerunt, obtinebat, ut quam
proximè accedatur, annitendum vide-
tur: sonusque ad scripturam, quæ certis-
sima in istis est norma, quantum aut
usus presens patitur, aut obtinere eti-
am potior valet, est omninò exigen-
dus. scriptura autem cum pro norma
illiusmodi propono; eam velim in-
telligi, non quæ à pictoribus, sculpto-
ribus, artificibus imperitis quibusque
profecta, in veterum monumentorum
rueribus relicta deprehenditur, (quan-
quam & ab his etiam ad rem istam
quæ in manibus est, lux aliqua, sed judi-
cio adhibito, nec contemnenda ea,
accedere queat) sed quæ ab eruditis re-
rumque harum peritis, quorum ad nos
opera judiciorumque scripto consignata per-
venerunt, prodita ac comprobata re-
peritur. quæque in eis habetur, quæ distin-
ctis diversisque characteribus depingun-
tur. neque enim fit verosimile, sonum
unum eundemque, literarum aut avto-
res primos, aut scriptores priscos,
figuris pluribus, designatum voluisse.
quamquam ubi elementum, quod unum
idemque

idemque ferè sonare videbatur, in vo-
cum flexionibus, syllabarumque com-
missuris, nunc consonæ munus, nunc
vocalis obiret; factum est, per varie-
tatis justæ defectum, ut sonus duplex,
sed alter alteri affinis, quæ alter in
alterum invicem creberrimè transiret,
* uno eodemque charactere quandoque
designaretur. quod in illis duntaxat,
quas diximus, literis duabus, usu venisse
compertum est. In istis autem, aut
pro soni ususque varietate, characteres
distincti, nec multum discrepantes
tamen, adhibendi sunt; aut regulæ
saltem statuendæ, quibus sonus earum
visque genuina, pro locis eis, in quibus
inter legendum se obtulerint, à legen-
tibus dignosci queat.

* *Litera
una pluribus
sonis propter
inopiam in-
servire po-
test: sonus
unus in Va-
riis literis
non potest
contineri:
Tho. Smithus
de ling.
Græc. præ-
nunc. l. 2.*

Atque in Hebraicis quidem charactere
proprio exarandis, scripturam quod at-
tinet, cum sacrosancta duntaxat ora-
cula idiomate illo, puro saltem, con-
scripta habeantur, tum immutari in
eis quicquam religio vix patitur; tum
nec hoc factò opus esse videtur, quum
ad linguam intra fines tam angustos
confusam, adversus errorem, qui hinc
emergere posset, omnem muniendam,
regulæ paucæ admodum suffecerint.

Sed

Sed nec in eisdem caractere Latino describendis, necesse est, ut litera *V* loco novus charecter, *n* nempe noster, usurpetur, (quod viris magnis factitum monuimus) ab eis præsertim, qui genuinum *V* Latini sonum agnoscunt, nisi forsan, quo eorum vel inscitia occurratur, vel inadvertentia consilatur, qui vitiosæ ejusdem prolationi soli assueti, eam figurâ illa indicari opinarentur.

Ceterum non possum illorum hac in parte (quod tamen viros summos, quique in lingvæ sanctæ studiis promovendis, insignem præ aliis plerisque, quibusque forsan verè dixerim, nec felicem minus operam navarunt, admisisse video) praxin probare, quâ Judæorum hodiernorum prolationem corruptam secuti, (quam & exemplo suo ratione istâ comprobare videantur, nisi si à calamo lingua discrepet) in Hebraicis caractere Latiali depingerdis, pro *Tav* *S*; pro *Beth*, in dictionibus syllabisve extremis *F*, in medijs *V* substituant. unde nobis barbara planè illa, pro *בֵּית* *beth*, *bes*, pro *בְּרֵשִׁית* *bresbith*, *bresis*; pro *מִדּוֹת* *middoth*, *middos*; pro *אֲרְבַּת* *orchath*, *orchas*; pro

pro *הִלְכוֹת* *iggerab, iggeres*; pro *הִלְכוֹת* *halicoth, halicos*; pro *רַב* *rab, raf*; pro *זָבָב* *zabab, sabaf*; pro *נָתִיב* *nathib, nathif*. denique pro *אָבוֹת* *aboth, avos*; pro *בָּבָא* *baba, beva*; pro *בָּבֶלִי* *Babeli, Baveli*; aliæque ejusdem *κόμματι*, *ὅσα ψαμμάδος τὴ κόνις τὴ.*

Neque verò Judæorum morem ritumque hinc obtendere valebit; non magis quam Italorum, ubi de sermone Latino agitur. Memini me quondam, equite affini, qui filiolum habebat, quem literis humanioribus imbutum averet, officium id à me flagitante, Italum quendam unâ cum illo convenisse, qui nobilium liberos aliquot linguam Latinam edocendos susceperat. Is evocatos hos in re Grammatica aliquid percontarer rogabar, quo profectus apud se sui specimen aliquid exhiberent. Ego cum inter minutiora quedam, ab eorum uno postularem, præteritum daret verbi *Cano*, ille *Cbechini* retulit. idque magistro, qui ita instituerat, probante. qui quâ ratione inductus, ita proferret, sciscitanti, regessit, Italos sic pronunciare: ab Italis autem dictionis Latine proferendi normam esse desumendam. Et

C

sane,

farè, tam ab illis, opinor, Romanis, quam à Judæis hodiernis Hebraicæ; quum non minus à priscâ & genuinâ lingvæ olim suæ prolatione istos, quam illos, constet descivisse.

Idem hoc & de Græculis hodiernis admonitu opus esset; nisi quod absurda barbaræque prolationes illæ (quas tamen apud Cantabrigienses nostros, edito publico, auctoritate suâ interpositâ, adversus Thomam Smithum & Johannem Checum, qui post Erasimum, monstra illa oppugnatum ac profligatum in aciem prodierant, sub pœnis etiam gravissimis, retinendas usurpandasque, tam in re literariâ quam in religiosa, tyrannum agens, Præsul ille Vintoniensis sancivit;) quibus * *ab* *et* *ab* *i*, sonis non distinguuntur, *et* *u* sono uno eodemque proferuntur: Būm, non Beta, (quomodo *pr*iseis) sed *vis*: *u* in diphthongis (quas nuncupant) tanquam *f* aut *v* nostrum; *π* post *μ*, tanquam si *b* nostrum foret; *τ* post *ν* tanquam *d*, enunciantur; aliæque ejuscemodi, quarum Græci hodierni plurimum tenaces existunt; apud eruditiores quosque, tam exterris, quam & nostros, jamdudum expulsa, & jam ferè prorsus abolita sunt.

* Editti

Vintoniensis
verba.

* Martial.

l. 5. epigr. 17

Isidor. Ori

gin. l. 17,

c. 10.

In hoc tantum apud nostros pierosque peccatur; quod *I* vocalem tanquam si *E* & *T* tanquam si *Eu* esset, enunciamus. alioqui *I* & *T* consonæ utriusque sonum geminum germanum plerique retinemus. Nec figurâ diversa adhibitâ multum hâc opus est, (etiamsi *I* consona pingi possit productior paulo, prout in *æ* pierumque pingitur) cum regulâ unicâ res hâc absolvi possit, *I* scil. tum demum *consonæ* vim habere, ubi cum *æ* eo prægressis, & ubi cum *æ* eo præfixis, aut cum *i* insecutâ, in syllabam unam coalescunt. alibi passim *vocalem* esse utranque.

De Latinis consideratio curaque ulterior ac uberior necessaria videtur, tam quoad prolationem, quam & quoad scripturam. Quoad prolationem; quia lingua hæc, prout in communi, priore utraque illâ amplius, est usu, ita corruptelis pluribus obnoxia est facta. A nostris autem plerisque in Latinis proferendis, præ exteris compluribus, plurimum peccatur. Siquidem nec *I* nec *U*, aut vocali, aut consonæ; nec *F* in ullis; nec *G*, aut *C*, in nonnullis; nec *T* in aliis; sonum damus genuinum. *I* vocalem, quasi *ej*, esset; *U* quasi

Eu vel *Ju* foret, efferimus. *J* consona sonam damus eundem, qem & *G*, (perpetam utriq̃) ubi *E* vel *I* sequitur. parinemp̃e modo proferimus *J*, in *Jacio*, *Jecur*, *Injicio*, *Focus*, *Iustus*, qo *G*, in *Gens*, *Genus*, *Georgius*, *Gigno*, *Corrigitur*. Igitur *V* consonam pronunciamus, qo modo *F* oportuit: *F*, tanqam *PH* aut *φ* Græcum foret; qod in Græculo risisse

* In *lit. l. i*
c. 4.

Ciceronem Fabius * refert. *C*, ante *E* & *I*, in *Cera*, *Cerno*, *Nescire*, *Poscere*, *Cicer*, *Cicur*, *Circus*; & *T*, ante *I* purum, uti appellant, h. e. ubi vocalis ulla syllabam eam sequitur, qam id claudit, uti in *Titio*, *Petio*, *Primitia*, *Propitius*; tanqam *S*, utrumq̃ enunciamus; ac si nihil interesset, inter *Cedo* & *Sedo*, *Cepi* & *Sepi*, *Cellam* & *Sellam*, *Cilicem* & *Silicem*.

Horum autem in plerisq̃ cum vicini nobis Belgæ, exteriq̃ alii complures, accuratius emendatiusq̃ qam pleriq̃ nostri loquantur, eumq̃ lingvæ istius in conventibus conventionibusq̃ publicis præcipuus ac frequentissimus sit usus: voti itaq̃ ac desiderii iusti res merito fuerit, ut prisca illa ac primigenia Latina pronunciandi ratio apud nostros posset postliminio revocari; utq̃ in Academiis nostris, cum ope-

ram

ram sedulam, tum & auctoritatem, quâ pollent, ei quorum id interest, ad id procurandum adhiberent. Cur enim non ad errores, quos eunq̃ tollendos, rectamq̃ rei cuiusvis rationem figendam firmandamq̃, u'ui necessario iustiq̃ ea nunc possit esse & debeat, q̃ ad illos quidem fovendos fulciendosq̃, istam verò opprimendam suppressendamq̃ olim iniquissimè est adhibita? Quia in re et eo magis elaborandum videtur, quia prolationis, vitiosè ritus iste retentus, facit ut apud externos qui eundem repudiarunt, ab eis nostri quandoq̃ deridiculo habeantur, quos eruditione tamen solidâ, bonisq̃ literis atq̃ artibus, parafangis ipsi non paucis antecunt. Caterum donec istud obtineri possit, sequendum necessario Sapientis scitum illud, *Legendum cum multis, sapiendum cum paucis.* & quod summus ille de se in Oratore orator, qui *avrium convicio veritatem sibi extortam conquestus, usum ait populo concessisse, scientiam sibi retinuisse.*

Ac de Latinis, prolationem quidem quod attinet, ista suffecerint. De scribendi ratione aliquid adjecto opus videtur. Quum itaq̃ I & V Latino-

rum ſonum geminum, vimque ſint duplicem adeptæ; unde fiat, ut nunc in *conſonantium*, nunc in *per ſe ſonantium* claſſem concedant, tamque multiplex & varius conſonantium harum ſit uſus, ut ſub regulas certas reducere, eaſve inter legendum ob oculos jugiter habere, haud cuivis ita promptum ac proclive fuerit; idcirco veteres Voſſius* non immeritò caſtigat, quod *iſta cum ſoni natura diſcrepent, non e figuris* (quod facile poterant) *diverſis ſignarint*. Horum itaque cum ut indiligentia compenſaretur, tum & legentium commoditati conſulereſtur, ab accuratius iſta tractantibus procuratum eſt, uſuque ſerè jam receptum, ut diſtinctionis juſtæ cauſſâ, literæ iſtæ, ſicut ſonis diſpeſcuntur, ita characteribus diverſis quoque repræſentarentur. Unde natum, ut *conſonæ*, *J j*, *V v*; *vocales*, *I i*, *U u*, pingantur.

Cæterum non immeritò requiſiverit quiſpiam, quare non conſtanter, ubicunque ſonus idem deprehenditur, figura ab his eadem uſurpetur. hoc enim ſi accuratè obſervaretur, *bivocalium* vanitate falſitateque liquidò patefactâ, commentum iſtud conſeſſim conſideret

* Aſſ.
Gram. l. I.
c. 15.

deret, et ipsum per se evanesceret. quare in quibusdam eum, quem vocali designandæ deputarunt, characterem admittant retineantve, in quibus aliud quam *consonans* esse non potest. v: gr. *cur suadeo, suavis, suetus, quis, quare, quum, quorsum* scribant, cum nec *u* vocali ulli ita præfixa, ut in eandem cum eâ syllabam coalescat, possit esse *vocalis* ipsa: (neque enim, apud Latinos saltem, agnitæ sunt unquam *bivocales* istiusmodi; quod adversus Shoppium eruditè disputat Vossius) nec eundem cum *u* vocali in vocabulis istis (quorum in nonnullis utraque etiam reperitur) sonum edere sit compertissimum. quare in *æquum; equum, antiquum, reliquum, tinguunt, stingunt*, characterem *vocalis* peculiari; contra, in *ervum, cervum, nervum, servum*, figurâ *consonantis* indice, ad litteram priorem exprimendum abutantur; cum tam in illis, quam in istis mera *consonans* existat. aut si, ubi *consona* est, sonum non unum sortiatur, quare non, pro soni varietate, characterem quoque diversum habeat assignatum. quare denique in *aut, baud, autem, audeo, audio, auris*, & similibus, non eodem, quo in

voca, vado, vago, valeo, utantur caractere, cum eundem utrobique, in utique nostri, sonum agnoscant. verum hoc typothetæ operisque typographicis præfecti viderint. eruditi verò, in suis edendis, prout ipsis visum, procurarint. Nos ad reliqua, quæ disceptanda proposuimus, pergemus.

Hactenus itaque de lingvis eis dispeximus & dispunximus, quæ in usu vulgari esse desierunt. restat ut de eis aliquid adjiciamus, quæ in usu vulgari adhuc perstant, quas & *vermaculas* appellamus. In istis omninò, prolationem quod attinet, sequendum tenendumque, quod usus probat. Valet siquidem istic, quod Fabius tradit, instit. l. 1. c. 10. *Consuetudo certissima loquendi magistra. utendumque plane sermone, in nummo, cujus publica forma est.* Proinde si vox *Jehovah* quomodo enuncianda sit, quaeritur, considerationem quædam res geminam cum admittat, responsione consequenter geminâ est opus. Si enim de voce hac, quæ Hebraica est, quaeritur, pronuncianda erit, ac si caractere nostro **Jehowah** scriberetur. eam enim Hebraica efferendi rationem rectam ac genuinam esse, in antegres-

sis est demonstratum. at si pro Angli-
carâ, quæ Hebraicæ illi respondeat,
habeatur, non **Phowah**, sed **Jehovah**
planè proferetur, eo utique præliis
sono quo *J & V* literæ consonantes apud
nostros sonant. siquidem quibus illorum
Jod & Vav sonos exprimamus, alios
habemus distinctos ac peculiare chara-
cteres, quibus illis non abutimur. neque
est necesse, ut vocabula Anglicana, quæ
Hebraicis interpretandis sive lingvâ
nostrâ exprimendis adhibentur, ad
illorum prologendi ratiōnē modū-
lante exigantur. hæc est enim lin-
gvæ cujusque prærogativa, ut aliunde
mutuata ad morem proprium usumque
defingat. Exemplis aliquot, quid veli-
mus, dilucidius patefiet. Si quis Hebraicè
peritus, contextus sacrosancti perio-
chen aliquam recitaret, nomina illa
יְהוָה יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב דָּוִד מְלִיכָא (rectam
prologendi normam secutus) profer-
ret utique ac si **Israël**, * **Jacob**, **Da-**
vid, **Achab**, **Sveros**, literis nostris
pingerentur. at idem, si scripturas eas-
dem lingua nostrâ enarraret, nomina
eadem idque citra justam reprehensio-
nem) **Israel**, * **Jacob** **David**, **Achab**,
prout vulgo efferuntur, enunciaret.

* *Literâ*
mediâ forsan
illâ missâ,
cujus sonus
vel ignotus
vel incertus
cum, sâ, nunc
insuper ba-
betur, ut in
עֲמֹס
Amos, nunc
per G ex-
primitur ut
in **עֲמֹרָה**
Gomorra;
ab aliâ nunc
ut in **עֲמֹרָה**
malum,
nunc ut gn
in **עֲמֹרָה**
num, effec-
tur.

Aliud adjiciemus. Christi domini nostri nomen Hebraicum idem omnino fuit, quod & ducis illius Judaici, qui in terrae eidem olim promissa possessionem Dei populum immisit, *יהושע* utique, sive *Jehosbua*. inde *ישוע*. *Jesbua* enatum, Syrum magis quam Hebraicum (quoniam & Syriaca quandoque Hebraica dicitur; quia hujus tradux; sed inter derivandum fonte, unde profuxit, corruptior effecta) nec nisi à populo è Babylone reduce, ubi lingua Syriacæ (" ea enim est reuera, quam Chaldaicam nos dicimus) assueverant, usurpatum. hinc in Græcam linguam transeundo, nomen geminum evasit, siquidem Græcis priscis *Ἰησοῦς* Idem, posterioribus *Ἰησους* etiam *Ἰησὺς* dicebatur. Nos Hebraica impræsentiarum missâ, de reliquis, in quibus discrepantiæ vix quicquam comparere videtur, videamus. *Ἰησὺς*, ergo, sive *Jesus*, quomodo enunciandum sit, siquis quaesierit, hoc à me responsum feret. Græca quidem vox *Ἰησὺς* ita erit proferenda, ac si esset nostro depicta characterē *Jesous*: quia I Græcis hinc vocalis, Y consonans est. *Jesus* verò Latina, ac si *Jesús* scriberetur. quia J

* A. 2. 2. 2

" Ezr: 4. 7
Dan. 2. 4.

consonans, (quæ illis *p* nostrum sonabat)
u vocalis est. Anglicana vero *Jesus*;
 prout nos *J consonam* nostram proferre
 consuevimus. Nec de alterâ illâ, hac
 antiquiore multò, secius statnendum.
 Vox Græca *Ἰσὼν* *ἰσουλᾶς*, prolata
 nostris figuris esset *Jason*; quia *I* in ea
vocalis est: Latina *Jason*, *Διούμαχος*,
 (poeticas enim diæreses hîc mittimus)
 nostro caractere, *Jason*: quia *p* nobis
 sonat quod *J* consona Latinis: Angli-
 cana vero *Jason*; eodem plane modo
 prolata primâ, quod *J* nostrum ubi conso-
 nans est, assolet. quod et in *codicis sacri

*Act 17.5,

6.

Rom. 16.21

contextu recitando à quibusque passim
 observatur. Nec est igitur necesse, ut
 à nominis *Jehovah* pronuntiatione
 vulgari, (prout nec a *Jacob* vel *David*,
 vel *Jesus*, vel *Jason*) in sermone ver-
 naculo discedatur.

Illud potius istic optandum venit, ut
 prolotionem, quæ obtinet, Scriptura se-
 quatur. Rectissime Smithus noster,

*De re dâ.

* *Æquum est, scripturam sonos sequi, ut
 picturam corpus: testenturque scripturæ
 sonum ætatis, ut aulea formas vestium.*

Emend.
 ling. Angl.
 scrip. c. 9.

Quisum namque elementorum figuræ,
 aut sunt primitus excogitatæ, aut eti-
 amnum adhibentur, nisi ut gem in ser-
 mone

mone communi literæ quæque sonum
 edunt, eis commodè designetur? Certe
 et ætatis tenerioris nostris, & lingua
 nostræ ediscendi sitientibus peregrini-
 nis, compendium hinc non contem-
 nendum accresceret; si et figuras sono-
 cuique distinctim exprimendo destina-
 tas, easdemque ad sonum proprium
 accommodatas & restrictas habere-
 mus. Hoc est enim, quod fortis utriusque
 quosvis, in nostris ediscendis, conturbat
 haud parum, de quo et exteros audiri
 non semel conquirentes; quod Gallis
 utique, inter alia, quæ nolo dicere, ex-
 probrari consueverat; *aliter legere non
 quam scribamus, aliter pingere quam prolo-
 quamur.* Nec reverà nosmetipsos (nisi
 si φιλαυτίας & αὐθάδεις ἐγχαίτης reatum
 adsciscere velimus) culpa omni hac in
 parte immunes prorsus poterimus dis-
 fiteri: quum literas toties supervaca-
 neas vel inserimus, vel affigimus;
 atque, quam quo proferri debeant, ordine
 disponimus; elementis à sono suo no-
 mina dissonantia planè tribuimus;
 uno eodemque caractere sonos à se
 plurimum discrepantes pingimus; &
 ex consequenti, sonum eidem nec cer-

tum, nec suum damus. Ex, gr. Cur in
people scribendo, & interferimus, quod
enunciatum tamen nolumus; & con-
sona i postponimus, quod loco priore,
licet raptim, proferimus? Cur *thi*
teme, et *thine* *num* litera initiali ca-
dem depingimus, cum & potius quam t
sonus in altero se prodat? quod proinde
& apice ad spinam instar trajecto Saxo-
nes prisce exprimebant. Cur *Ger-*
dase per *G* scribimus cum *Herbas*, aut
Haruts enunciatum velimus? Cur *G*
ipsum *See* five *It* nuncupamus, cum in
gute, *gil*, *gibe*, *go*, *good* aliter prorsus
proferamus? Cur *E* literam *See* five
si nominamus, cum tanquam si *se* esset,
(prout est revera; & alterum itaque
superfluum) efferamus, in *cure*, *coze*,
cure, *cure*? Cur non eisdem elementis
proceed & *seed* scribimus, cum idem
in utroque sonus percipiatur? Cur
action, *portion*, *portion*, *petition* exa-
ramus, cum *action*, *posion*, *portion* *pe-*
tition legamus? Latinam siquis origi-
nem obtenderit; in promptu est re-
sponsio. In Latinis quidem, *actio*, *potio*,
portio, *petitio*, cum scriptio recta ac
legitima existat, nihil esse immutar-
dam; sed ad scripturam, quæ proba
ac

ac probata sit, prolationem esse accommodandam. at in nostris, cum voces vernaculæ, sonis consentiant ab illa planè diversis; sonumque t in s demonstrando facta fuerit derivatio; ad vocabuli sonum conformandam esse scripturam; neque enim id est in deductitiis aut mutuatitiis necessarium, aut congruum etiam, ut elementum cum sono non mutetur. neque verò nos id ipsi constanter observamus. v. gr. a voce Latina *declinatio* derivata gemina habemus; artis vocabulum utrunque; mathematicæ alterum, *declination*, Grammaticæ peculiare alterum, *declension*. ecquid autem obstiterit, quominus, quamvis Latine, mater utriusque vox per t scribatur, & rite quoque proferatur, non per s tamen tam illa quam ista describatur; cum huius in utraque sonus audiat, t literæ in neutra? Ecquis enim Gallis vitio verterit, quod *Oraison* & exarent & enuncient, cum ab *oratio* tamen Latino ea vox descendat; aut illis quod *fashon*, nostris quod *fashion*, (non *faction*, quod aliud utriusque designat) cum Latinorum tamen vocabulo *factio* natales suos debeat utramque? Ecquis Latinos vituperet,

quia *resinam*, non *retinam* scribant, cum Græcis ea *ῥητίνη* sit; quod *scissum*, non *schistum*, quum Græcis sit *ῥησίν*; quod *cutis*, non *cultis*, quum Græcum sit *κύττις*; *perna*, non *pterna*, cum Græcis *πέτρα*; *purum putrum*, non *pustum*, quod Græcis est *πύρος*; *ossa*, non *osta*, quod *ὄσση* Græci; & alia ultra censum ittiusmodi? Certè, quam nulla non lingua in vocabulis aliunde derivandis transferendisq; libertatem sibi sumit, nostræ nullo jure, nulla ratione, à quoquam poterit denegari.

Istis autem cum quaesito priori satisfacisse nos autumemus, ad alterum transibimus. De Q literâ itaque, ejusdemque potestate ac usu, à praxi meâ occasione sumptâ, coorta est quaestio. Cum enim in meis Latine scriptis, ac in publicum emissis, *v consonam, an vocalem* eam, huic subungere destiterim, sapenumero sum hac de re à viris doctis compellatus, quarentibus utique, quâ ratione inductus id usurpem, quâve auctoritate subnixus, scripturam novitiam introductum eam.

Et ratio quidem, quæ nondum lecto
autore eâ de re ullo, in scriptis privatis
compendia captantem, ad id primitus

impulerat, prompta pronaque satis fuerit, quod superflua planè adjecta vulgò altera illa videretur : quum utriusque sonum, quæ duplex foret, litera ea per se ipsa includeret. Siquidem tam Q quam X Latinum, & Græcum, non simplex litera, sed composita est. Constat enim ex C & V. quod Capella monuit de nupt. philolog. l. 3. c. 7. ex C, inquam & V, non vocali eâ, quod Scaliger censuit de caus. ling. l. 1. c. 7. (ne frustra sis) sed consona illâ (quod ex Velii sententia tueretur Vossius lib. 1. c. 23.) cujus vis in *Anguis*, *Sanguis*, *Suavis*, *Suasus*, se producit. itaque nec *Cu*, siue *Qu*, i. e. juxta scripturam vulgarem *Quis* quod Vossio tamen l. 1. c. 32. placuisse video, est genuinum literæ hujus nomen, sed CVE, siue QE, (quod eodem recidit) sicut ECS vñ X; non inclusâ, quæ utrobique nulla est, sed quæ proferti possit utraq; necessitatè, in altero præfixâ, in altero subjectâ, vocali illâ, quæ consonis quibusque exprimendis consuevit adhiberi. Ergo quomodo X ex C & S, & ex H & Z; ita Q ex C & V est coalita & conflata. Rectèque idcirco, cum Julius pater, de caus. ling. Lat. l. 1. c. 20. ineptire eos pro-

pronunciat, *qi Q cum C eandem esse contendunt; tum et Josephus filius, in diatriba de var. liter. pronunciatione, delirare Varronem, qi nullam ajat esse inter Q & C differentiam. eam enim esse proportionem in voce hac Qvos ad Cos, qe est in Lingvas et Lingvis ad Lingas & Lingis. uterque rñ U litera potestatem in Q ipso contineri adfirmat. Unde & notat Vossius l. i. c. 32. eo; qi semper post Q adscriptum eunt V. etenim hoc apposito nihil superesse præter C simplex. qod de Q sentire Scaliger alter ineptum, delirum alter censuit. Proinde sicut frustra rñ X rñ S subjungeretur, ut exseo, exsedo, exspio, exsplado, exsploro, pro exeo, exedo, expio, explodo, exploro, scriberemus: alia enim est ratio, cum à pecto expecto potius qam expecto, qasi à pecto esset compositum, Grammatici (qod Fabius l. i. c. 7. docet) scribendum censuerint. qia s ibi non est præpositionis, sed verbi sequentis; sicut & in exseribo, & exsurgo; et nominis verò, in exsors & exsul, ut recte " Vossius. ita " *Art. frustra rñ q rñ v subjeceris, cum ipsius Gram. l. i. c. 43. *Iul. Scalig. de caus. ling. Lat. l. i. qibus c. 10.**

gibus a secunda esset statim sede, per K esse scribenda putarit, quod Ka nomen includit vocalem illam, nullam sane vocalem addendam in contextu dictionis. et eadem de causa priscos observat Vossius lib. 1. c. 17. a post K omittere solitos, cum scriberent Klende, Klumnia, Krus, Krtago, pro Calende, Calumnia, Carus, Cartago, quia Kutique C & a in se contineret. pari certe ratione tam V post Q quam & S post X, est prorsus supervacanea, cum compositis suis istis utraque illa, & quidem integra, jam sit comprehensa.

Ratio igitur clara satis suppetit, cur nō Q subiecta sive U, sive V, nihil sit opus. Nec desunt qui patrocinium hac in causa suum sponte deferant, viri cum literati, tum et inter literatos sortis sedisque haud infimæ. In his est, quem & superius paulo adduximus, Vir Cl. Scaliger filius. Is loco ibi designato: V post Q nullum habet sonum, sed quod sonus auditur, in ipsius vi est, quæ sine V potuit probari. Accedit huic, sed qui tempore, puto, antecessit Auctor haud ignobilis, licet de nomine ignotus, cuius de Lingua Gettica commentarium edidit Bonavent. Vulcanius; in quo

q̄o ista habentur. Q̄ eadem est cum C, nisi q̄od U includit. q̄are ubi hæc subji-
tur, superflua est. Male igitur scribunt
Latini. Quotidiè, Quis, Quia, Quoni-
am, recte Gethæ, qui u includunt, scriben-
tes Qotidie, Qis, Qia, Qoniam. Cum
enim Q comprehenderet u, putabant sic
superfluum, si præterea annotaretur. q̄od mo-
nendum erat, neq̄em in novo idiomate novi-
tas offenderet. Tam u exprimendum sit, si
dictio per u scriberetur, q̄omodo Græci fa-
ciunt, q̄i loco q̄ u usurpant, Κὺντ̄ scri-
bentes pro Quintus. Errant vero, q̄i u ge-
minum subjiçunt, q̄um simplex satis
sit; aut unicum, si alia vocalis sequatur.
Hæc ille disertissima. Caterum ne
Geras Gothofve, gentes barbaras,
Latinae vel Scripturae vel loquelæ magi-
stros facere videamur. Virum claris-
simum, antiquitatis omnis indagato-
rem sagacissimum, rerumq̄æ istarum
peritissimum, Jo. Volsium audiamus.
Is (neq̄e enim in partes hic vocatus
comparere recusabit) Artis Gram-
maticæ l. 1. cap. 22. Cujus inter alia
summarium; Veteres scripsisse, Aqa,
Equis, Qis, & similia, absq̄e V. Non
tantum, inquit, essentia & potestatis ratione
Q̄ composita dici potest; (q̄od Capellæ

ac Diomedis auctoritate firmat, quæ
 C & V constare affirmant) sed etiam
 figuræ: quia, quod & Velius Longus ob-
 servavit, ipsa nota, quæ scribitur, ostendit
 C & V pariter literas in se confusas. Atque
 inde est, quod in Vet. Codd. alterum V, tan-
 quam in Q contentum, prætereatur. Ita
 in eis legere est Equus pro Equus. ac in
 antiquis etiam inscriptionibus interdum
 hic occurrit scribendi modus. Velii verba
 quæ vir Cl. adscripsit, hæc sunt. Multi
 Q literam exeluserunt, quoniam nihil aliud
 est quam C & V; & non minus possit scribi
 Quis per C & V & I & S. ideoque non
 nulli Quis, & Quæ, & Quid, per Q & I
 & S scripserunt, & per Quæ, & Quid;
 quoniam scilicet in Q esset C & V. Hæc ubi
 ex Velio Vossius, Nec obstat, inquit, quod
 Probus adversus eos disputat, quod Sequi
 præterito scribebant ex Seco, aut Aqi
 Acuo. nam in his ratio dispar. quia C ad
 aliam quam i syllabam pertinet: contra
 quam fit in Sequi a Seqor, aut nomine
 Aqi, & similibus. Quibus adjici potest,
 quod & ipse pav'o post, ex eodem auctore
 suggerit, V consonam in his esse, cujus
 vis ac potestas Q litera includitur, non
 prout in alteris illis, vocalem quod &
 Vossius ipse contra Diomedem, Pri-
 sci.

scianum, adeoque Fabium ipsum tueri
sustinuit. Idem denique lib. ejusdem
c. 29. Oecumenico errore a recentioribus,
imo & pene omnibus antiquis, post Q scri-
bitur V, cum Q nihil aliud sit quam C
pinguius ob sequens V. Sane si post Q
geminam vocalem scribere visum, nihil
fortasse Q fingere opus erat. Sin Q ad
soni pinguedinem indicandam adhibere
placuit, V omnino in Q intelligatur; quia
Q erit nota duplicis literæ C & V. Re-
ctius igitur aliqui, Qa, Qi, Qo scripseret
quam alii qua, qui, quo; cum in his V
post Q redundet, ac sapiens naturam in-
sequi soleat, qæ nihil facit frustra. Hæc he-
roes illi. ex quibus liquido patet paretque,
scripturam hanc, qâ V post Q expun-
gitur, nec novitiam nuperrimeve in-
ductam, sed Latinis priscis usurpatam
nec verò aut ratione justa esse, aut au-
toritate etiam destitutam.

Et ad quæsitum geminum illud ista
suffecerint. Dictionis reliquæ summam
paucis sic habeas. *Diphthongi*, sive bi-
vocales, sunt, in quibus vocales due in
syllabam unam coalescunt. Hæ vel sunt
improprie, vel proprie sic dictæ. Improprie
sunt, in quibus, etsi due pingantur,
altera tantum profertur. hujusmodi sunt
apud

apud Græcos, ϕ & ψ , quibus *iota* est sub-
 scriptum; in Latinis *ae* & *oe* in *Æneæ*,
Qeneus &c. de istis non laboramus; quæ
διωπός & *διωπ* *χενσινός* *bivocales* dicuntur,
h. e. dicuntur, & non sunt. *Proprie*
 sunt, in quibus *vocalis* utraque profertur,
 huiusmodi habentur, in quibus *i* & *a*
 (quæ *bivocalium* matrices existimantur)
 vel aliis *vocalibus* adjunctæ, vel secum
 invicem commisse. alis adjunctæ; *i*, in
ai ei oi; *u* in *au eu ou*. in istis vero *i*
 & *u* *consonas* esse, non *vocales*, ostendi-
 mus. habere enim sonum eundem
 planè, quæ *j* & *v* consonarum geminus
 esse, vel agnoscitur, vel evincitur; *i*
 nempe *τῷ* *y*, *u* autem *τῷ* *w*, nostri utri-
 usque. nullam itaque in istis *bivocalem* esse,
 cum *vocalis* altera nulla sit. restant, in
 quibus, secum invicem commisse, & Græ-
 corum, in *ϕός* & *ἀπρυα* ut Latinorum,
 quæ sit illi analoga, in huic & cui mono-
 syllabis. in his viri magni *i* *consonam*, *u*
vocalem esse contendunt. ego contra *u*
consonam, *i* *vocalem*. *bivocalis* intercidit,
 utralibet datur.

Nullæ ergò *Bivocales*.

Operarum errata sic sunt
corrigenda.

PAge 8. l. 4. legendum, qo in p. 13.
l. 4. ut p. 19. l. 5. Evrop. l. 19.
exavd. p. 22. l. 7. liquidò p. 23. l. penult.
Cavno p. 25. l. 13. ~~colu~~ l. 14. percip.
p. 27. l. 6. in nostris l. 23. hvie p. 29.
lantepen. qaj, qej, qoj p. 31. l. 1. per
geminum l. 22. aliud fo- p. 32. l. 5. Ca-
tullianum p. 33. l. 3. Virgiliano p. 36.
l. 9. dissoluenda l. 20. avt p. 39. l. 4.
enarrand. p. 40. l. 10. scripturam avtem
p. 42. l. 8. consulat. **p. 51. l. 24. wid**

*Interpunctiones, vel omissas, vel
superantes, vel perversè positas,
condonabit emendabitque Lector ipse
candidus.*

FINIS.

